

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 64.

ВРЕМЯ.

Безъ конца самъ, к'о што безъ почетка,
Отацъ и синъ свою вѣков' я!

А судба е створила тебeka
Изъ трулежа мрачны стихія.

Гдѣ садъ леже твои споменици,
И гдѣ труну твою муміе
Там' су мое силе прави знаци
Сазидали судби зданіе.

Изъ велики твой споменика
Сбирамъ плоде мой труда я.
А одъ гробны, трулы ти дасака
Справлѣна е постеля моя.

Безкрайный е путь живота мога,
У руци ми ланацъ вѣкова.
А порфира бога превѣчнаго
Безсмертна ми плека покрива.

Безгранично мое е теченѣ,
К'о безсмертна што м'е судбина,
И ты сама — мое с' изроженѣ! —
Я — господарь, а ты — робиня.

МИШЪ САМБАРЪ.

Житіе нѣгово.

Я самъ се родіо у кућици едногъ пустиньика, гдѣ е доста мога друштва было. Ту су живили кромѣ едины покойны родителя мой, сви нѣгови стричеви, тетке и многа друга родбина. Ране смо доста и изобильно имали, ерѣ добри люди изъ оне околине непрестано су доносили пустиньику хлѣба, брашна, сира, яя, масла, воѣна и т. д. тако, да е овај више добыло, него колико е потребовало; нѣговъ е посао быо, само да се богу за нѣгово здравлѣ моли. Но, да ли се онъ доиста за нѣво молио, и да ли ѣмъ е што нѣгова молитва помагала, то я незнамъ. Овај пустиньикъ иако е, као што реко, све единако ране добыло, зато опетъ нѣ свашта на згодно

мѣсто оставило, него е котарицу съ разнимъ большимъ естивомъ у кућици о одномъ клину вешао и то подалѣ одъ дуvara како мы до нѣ небы доћи могли. Али я, кои самъ се іошть у младости моіой разборитошћу и одважношћу одликовао, скочимъ еданпуть съ оближнѣгъ зида у котарицу, гдѣ самъ ео, колико ми е годъ подносило, а све друго побацамъ доле моіой родбини, коя се као и я тѣмъ добро почасти. Но кадъ пустиньикъ унутра уѣ и види дармаръ, кои смо мы нашомъ гозбомъ починили, аповѣди своме служителю, да котарицу іошть више обѣа. На то доѣ му еданъ гость путникъ, коега онъ добо почасти. Остатакъ ела опетъ у котарицу остави и обѣси на ново, много узвишеніе мѣсто съ томъ намѣромъ, да види, да ли ѣе и ту мишеви достићи? Меѣутимъ готъ поче говорити и причати о свомъ чудноватомъ морскомъ и сувоземномъ путованю, но уедно примѣти, а га домаћинъ готово и неузима на умъ, почему е св на котарицу мотріо. Зато се гость садъ наѣе яко увеѣенъ и проговори: „Я ти причамъ о редкимъ и особитѣмъ догаѣаима, но ти ѣй и нежелішъ чути, кадъ ме неслушшъ.“ — „О не,“ одговори пустиньикъ, „я те башъ радъ слушамъ; али опрости ми, што морамъ на котарицу гдѣати, оѣу да видимъ, да ли ѣе опетъ мишеви у ню уѣи — та поганъ све ми у кућици поѣде тако, да мени едванто остае, да се одъ данаеъ до сутра заранимъ, папта више, има еданъ мишиѣтъ, кои и за све друге у котарицу улази, те се добро свачега нарани, а све другашто остане, свомъ друштву доле побаца.“ — Онъ е словимъ мене малогъ Самбара, подразумѣвао. Садъ проговори гость: „Ты съ твоимъ рѣчма опоминѣшъ медне басне о одной госпои, коя своіой пріятельици реж „Ова госпа недае безъ узрока чисто овеяно жито нечисто и неовеяно.“ — „Како то? А како е то было?“ запита пустиньикъ; а гость му одговори: „Пази, подма ѣешъ знати, како е было, докъ ти само исприпошамъ. Кадъ самъ некадъ путовао, свратимъ се едномъ штеномъ човеку на конакъ, и преко ноѣ чуемъ мужагдѣ жени своіой говори: „Жено, сутра ѣу неке доброе пріятель позвати на часть.“ А жена му одговори „Та вальда ниси лудъ, да свакій данъ твоє красне штель частишъ, кои ѣе ти и ово нешто мало у кућици, но имамо све поести и попити, — тако се бога ми нече.“ На то іоѣ проговори мужъ: „Домаћнице моя, то желимъ, то е моя воля, па зато нека ти нимамо небузпротивно! Я ти кажемъ, да тврдица, кои самъ радодѣама и све единако гомила, а никако неиздае,

и съ онимъ, што има, ніе задоволянь, мора се скончати као и онай куракъ.“ —

„А како то, бога ти?“ запыта га жена; а онъ іой стане приповѣдати: „Говори се, да се еданпуть еданъ ловаць добро наоружао и у шуму пошао да лови. Тако идући по шуми наиђе на едну срну, кою одма из пушке убіе, и упрти є на своя леђа, да є кући носи. Но садъ изненада искрсне медведъ и потрчи на ловца, кои се брже болъ лати свое стрѣле, и почне є запиняти, да бы и медведа убіо; али срна му намѣру осуети, еръ є некако незгодно висила, па зато ніе могао стрѣломъ ништа учинити. Међутимъ му се медведъ сасвимъ приближи, и текъ што га ніе зграбіо. Ловаць баџи стрѣлу на страну, нагло извуче изъ пояса свой подугачкій ловацкій ножъ, и снажно непријателя свога прободє; но у тай ма медведъ га счепа, и онъ душу испусти. Наскоро затимъ и медведъ, кои є яко ранѣнъ быо, падне мртавъ на землю. После овога еданъ гладанъ куракъ, кои є по шуми тумарао тражећи што за єло, наиђе на мртву срну, мртва човека и у самой крви огрезлогъ мртвогъ медведа. Ово га яко обрадує, и самъ себи проговори: „Све ово, што самъ садъ нашао, ничіе ніе већ мое, и я ово ни съ кимъ, па ни съ моіомъ браћомъ подѣлити нећу, само да мени што више остане, па ни самъ нећу, премда самъ одъ тешке глади пре скоро урлао, заданасъ ову богату часть начети; еръ ево овдѣ лежи и една сува жила (тетивка одъ лука), па ћу баръ ню за сада повести.“ И тако садъ куракъ счепа тетивку у зубе, повуче є, а стрѣла се одапне и пролети му крозъ срце, те тако се и онъ сконча. — „Видишь жено,“ продужи мужъ, кога самъ я добро слушао, проговори путникъ пустиньнику, о чему є мишићъ Самбаръ своме пријателю гаврану и прии корнячи причао: — „Видишь жено, ето ти живогъ примѣра, да ніе увѣкъ добро, све штедити и на гомилу трпати, и са своима добримъ пријателѣма нехѣти нимало уживати.“ — Нато му она одговори: „Ты имашъ право.“ И кадъ є свануло, она одма устане, узме отреблѣно жито, пропере га, и разтере га, да се суши, па дѣте поредъ жита остави, да га чува одъ живине, а она оде другій посао гледати. Али дѣте као и свако друго дѣте заборава, зашто га є мати кодъ жита оставила, и оде на страну, да се мало поигра, а крмача садъ згодну прилику улучи, те навали на жито тако, да є мало што остало, и то сасвимъ каляво. Кадъ є ово мати видила, згади се, скупи жито и однесе га на пѣяцу, па га по обичну цѣну као свако друго нечисто прода. И сада чуемъ вѣну комшійницу, коя є добро видила, шта се съ житомъ сбыло, гдѣ другой некаквой жєни подсмѣваюћи се рече: „Гледай, како ова жена свое отреблѣно чисто жито євтино продає! свашта има свой узрокъ.“ — (продужиће се.)

МИРОЋИЈА.

А.

Да є рѣчь 1, свако добро уништаваюћа, тако се н. п. каже: купіо бы ову кућу, или платіо бы ову конту, да имамъ одкудъ; быо бы башъ срећанъ, да нисамъ оженѣнъ; пазара бы было доста, да нема вересіе; Шума-

динку бы држао, да се за ню неплаћа и т. д. као што свакій већ зна. 2, У суду и полицији кажу често: да платишь човеку, што си дужанъ. 3, Удвоєно да, т. є. дада! значи страшливѣвъ човекъ (види: звеканъ), кои свогъ миѣнїя нема. 4, Трговци употребљаваю често ово удвоєно да према рѣчимъ платцима, али онда раздвајю и кажу: „Реци господину, мора да да, иначе тужићу га.“ 5, Кадъ се кодъ кога мухте вино піе, каже се: да ти да богъ сваку срећу!

Давори, србска стара рѣчь; ако ћешъ да незнашь, шта управо она значи, види новїй Вувовъ рѣчникъ стр. 109.

Дадїля животно неразлучно одъ преблагословеногъ брака; иначе види подъ *ситна дѣца и госпођа жена*.

Дайя народъ изъ Карађорђева времена, кои є еднако викао: *дай*, па отудъ су га тако и прозвали. Тогъ народа више нема, неки кажу, да су башбожуци нѣгови потомци; али ко зна?

Далмацїя, югославенска земля, гдѣ се талијанскїй говори, нѣмачки заповѣда а србскїй слуша.

Данъ. У години има обично 365 дана, тако є богъ за свакогъ човека наредіо, ни едномъ више ни другомъ манъ; но люди су ове дане међу-се подѣлили тако, да є н. п. еданъ данъ мой, другїй твой, трећїй нѣговъ; а чїй є кои данъ, познає се по тому, чїе се слатко, вино и ракія троше; оваково раздѣлѣнъ године измислили су люди, текъ да на свой данъ са своимъ пријателѣма ништа нераде; и ово се зове *економија*.

Даница, звѣзда, кою карташи само онда виде, кадъ обично кући иду.

Даска рѣчь позната, еръ свакій баръ три има у глави. Доктори кажу, да има людїй и съ две даске само; о овомъ се може човекъ само у шпиталу увѣрити, а како мы шпитала іоштъ немамо, то неможемо ништа извѣстно о томъ ни казати.

Даћа, чудновата србска часть, гдѣ єдни плачу, а другїй єду и пію; и наипосле се сви весели разићу.

Дволичанъ види *дипломатъ*.

Дервишъ, турскїй дуовникъ.

Деригуша, меанско вино.

Десетакъ, бывша наша срећа, безъ кое се болъ живи.

Деспотъ то исто што и десетакъ; овамо спада и *кулукъ*, *читлукъ*, *спайлукъ*, *аялукъ* и млогїй *лукъ* осимъ *бѣлогъ* и *црногъ*.

Десетачка, лєпа фигура, кадъ є пуна вина.

Дефектъ нова рѣчь за *казначейство*, иначе можешъ єдно за друго, кадъ оћешъ, употребити.

Дипломатъ, човекъ, кои уме крупно да лаже, а нико да неосѣти; нѣговъ є помагачъ обично толмачъ, кои ове лажи на више єзика вѣшто преводи, и самъ понешто долагує.

Дисциплина значи покорность безъ мозга; дисциплина є основана на батинама; кои мозга има, томе се ба-

тинама, као слачицомъ, може мозакъ изъ главе извући, и онда ће се упорникъ лако научити дисциплини. Мѣсто батина препоручују неки доктори петогодишню робію, затворъ о лебу и води, задржаванъ мѣсечне и тро-мѣсечне плате, касацію и т. д., — отудъ се види, да доктори ништа незнају.

Добошъ, за продавца рђавъ сензаль, ако продаваецъ толико памети нема, да банкротира пре него му добошъ предъ дућанъ дође. Иначе е добошъ невинно средство обзнане; тако н. п. свако вече наша обштина свима на знанъ дае, да јоштъ нѣ варошке фенѣре набавила, па да зато свакій свой фенѣръ одъ куће понесе.

Додола каже се за човека, кадъ по лепомъ времену одъ куће оде, а по плюску кући дође.

Дойкиня } обадвоє значи 8 талира мѣсечно нерачу-
Доуля } наюћи рану и едъ.

Докторъ, човекъ, кои за готове паре люде мори; има людій, коима доктори немогу наудити; али има и таковы доктора, кои могу и најячемъ човеку наудити. У ову фамилију спадају и апатекари, попови, татори, клисари, гробари и наслѣдници, — но срећа по свѣтъ, те ови никако неживе у слоги и любви.

Домаћинъ садъ се зове *господаръ* съ томъ разликомъ, што данашњи господари немају надъ чимъ господарити.

Дугови дѣле се на двѣ класе: мали и велики, а ови су опетъ съ интересомъ и безъ интереса, но сви се у томе слажу, да нису исплаћени. Незна човекъ управо, кои су гори, али на свакій начинъ они су најгори, кое треба онда платити, кадъ се неможе. Ђ ли болъ уобште дугове неправити, па као цебракъ живити, или дугове правити, добро живити, па неплатити; то питанъ учени люди јоштъ до данасъ рѣшили нису. Текъ толико се досадъ испитало, да е се лакше задужити по дугове плаћати, и да е лакше интересъ примати по давати; зато е и велика разлика између подписа на облигацији и подписа на признаници о примлѣнимъ интересима.

Дѣвойка треба управо казати *млада дѣвойка*, ерѣ ни едина некаже, да е стара. Има ѿ одъ сваке фарбе, дужине и дебљине и у свему врло различны; то е само чудновато, да свака оће да се уда. *Дѣвойка* и *мангупъ* управо е свеедно, обадвоє су туђе ствари, привремено кодъ насъ и на трошку, зато намъ е мило, кадъ ѿ се можемо отрести; та е разлика између мангуна и дѣвойке, што е мангупъ господара изгубію, а дѣвойка га текъ тражи.

Дверъ долази одъ *дѣвоуѣръ*, т. е. човекъ коме младожена дѣву повѣрава. Слабо е повѣренъ у дѣвера садъ, како се нејака дѣца за дѣвере узимаю; а неки се и безъ дѣвера жене, па ѿмъ опетъ жена толике *браце* стекне.

Дѣдъ, најсавршеніе створенъ, кадъ е врло богато, па скоро умре. Кадъ немамо дѣда, мы се улагуемо око богаты стричева и тетака, ако су безъ дѣце.

Дѣца су наша радость и жалость; свако е дѣте на оца наликъ, макаръ се мати тому и смѣяла.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Петаче! Синоћъ идући кући нађо ову кесу съ три дуката и 5 цванцика; бы ли требало, да јавимъ то полицији?

Петакъ. Можешъ! — Али знашъ, какавъ е садъ свѣтъ, рећиће, ты ниси то одъ свегъ срца учинію, него оћенъ само съ твоіомъ чесношћу да се хвалишъ; — дай болъ да мы то поіємо.

Петакъ. Што ми ти е што, Ераче: Бѣло е дугачко е, часъ платнено, часъ памучно, виси иза врата?

Еракъ. Айде, молимъ те, то може и највећій магарецъ погодити!

Петакъ. Е, онда и ты знашъ.

ПОДГРѢВЦИ.

Испитатељи природе нашли су у штуки 166.000, у шарану 167.000, у есетри 1,470.000 а у некој риби зово-мой кабеляу 10,000.000 ја.

У Лондону има 100.000 кућа, у којима обитаваю преко 2,000.000 людій. Жителѣи лондонски потроше годиш-нѣ 2,000.000 бурадїй пива, 1,403.500 овнова и оваца и 183.000 говедїй. У самомъ Лондону снесу кокошке годишнѣ многе миліоне ја, али осимъ тога увозе се јошъ са стране 70,000.000 комада. 12.000 крава текъ ако могу потребу трошеногъ млека у Лондону задовољити. Како кодъ толикогъ свѣта доста воде свакій за себе неможе навући, то разноси у приватне куће постоеће тамо друштво за воду преко године 700,000.000 акова воде. Свакій данъ се пале 100.000 гасовны свѣтњяка, за кое на данъ заведенїя гасовна преко 10,000.000 кубны стопа гаса производе. Годишнѣ се печата у Лондону 300.000.000 комада новина.

Славный астрономъ Хершелъ рачуна, да су звѣзде у ономъ свѣтломъ, бѣломъ поясу на небу, (што неки зову млѣчный путь) кумова слама, удалѣне одъ земљ 9 хиљада биліона миля.

ДОМАЊИЙ ТЕАТОРЪ.

Шегртъ. Поздравію васъ майсторъ и молю васъ, да мы изплатите ову конту, ерѣ му требаю новци.

Господинъ. Како е име твогъ майстору?

Шегртъ. Име му е Тодоръ.

Господинъ. Поздрави майстора, да я исплаћуемъ по азбучномъ реду, и овогъ мѣсеца плаћамъ текъ оне кредиторе, кој се имена починю са *ж*, зато нека причека, докъ дође редъ на *т*.

Човекъ. Јо, дайте воде, пуче ми глава, срце ми изгори!

Докторъ. Хм! Хм! Ватра у стомаку, модренеге, не-свестица, — хм! права колера, — првый случай овдѣ!

Жена. Оће ли му быти што, забога господине? —

Наво га однесе, на ту славу, изопали се несреће, па од тешког играња и бѣснила исцепао нове новците плаветне чарапе.

Докторъ. А, стога су му такве ноге, отудъ та ватра и несвѣстица! — Е, онда ће и безъ мене досутра оздравити. Сбогомъ!

ЗАГОНЕТКЕ.

Во буче, па пуну кошару набуче.
Дано кланя а ноћу звѣзде брои.
Изъ меса изишло а месо није, многу штету и асну починило, а томе криво није.

Гураво прасе све полъ опасе.

Шта на себи живо месо еде?

Сламна кућа гвоздени притисци.

ЗАЧИНЦИ.

Петао е царъ на свомъ ђубрету.

Ситомъ е свејдно, чимъ е трбу' напунио.

Еднако трошити, биће, све скоро потрошити.

И мачка смъ у цара гледати.

Одвѣћ добра мати, рђава дѣца.

Шта ће мртвомъ лѣкови.

Болѣй е комшия рђавъ човекъ но добаръ адвокатъ.

Гладное е еданъ комадъ хлѣба милии но сто лѣпы рѣчи.

У младости лень подъ старостъ просянь.

Ако ти е имой дѣдъ узаймио, яти нисамъ поклоніо.

МРВИЦЕ.

— Село едно науми светителя да измоуе и пошлѣ три селяка у варошъ молеру заедно съ даскомъ, на којој ће се светитель молвати, рачунајући, да ће ѿ зато сво молванѣ вѣтиніе стати. Кадъ молеру дођу, онъ ѿ запыта, желе ли они, да светаць у природной величини буде, и они одговоре, да желе. „Е, онда е ова даска мала; видите, овдѣ могу само глава и трупина стати.“ — „А вы пустисте, нека му ноге преко даске висе, мы ће мо ѿ после нечимъ покрити,“ одговоре селяци. —

— Насрадинъ оца у некавой врлети сѣкао некакву букву за дрва, па кадъ види, да ће буква да му падне низъ брдо, онъ одозго привеже свога магарца, да е натегне узъ брдо; али буква паднувши низъ брдо однесе и магарца; и свега га разбіе низъ некакве стѣне, да му ни костъ съ кости заедно неостане. Видивши то Насрадинъ заметне сикиру за раме и пође кући, а кадъ у путу сустигне некавогъ човека, кои е однекудъ гледао, што е онъ са своимъ магарцемъ урадио, и запыта га, да ли му е гдѣ годъ магарца видіо. Човекъ одговори му, да е магараць мало пре онуда прошао и однео кући товаръ дрва. Насрадинъ на то рече: „Да богъ да, али како я знамъ, неноси онъ више дрва.“

— Александеръ великій имао е обичай, кадгодъ е когъ тужителя саслушавао, да е увекъ едно уво рукомъ запушено држао. Кадъ су га запытали, зашто то чини, одговорио е: „Ово е друго за облуженогъ опредѣлено.“

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

У Бѣограду 4. Августа. Свѣтла Княгиня одпутовала е съ фамиліомъ у Тополу, гдѣ ће прекосутра почив. госпои Клеопатри 40 дана давати.

— Предаваня у овдашњимъ Лицею и Гимназији почеће 8. тек., а призиваніе Св. Духа држаће се 7. ист. у саборной цркви.

— И овдѣ е као и по цѣломъ свѣту наполеонскій данъ 3. тек. у францускомъ конзулату прослављенъ. Осимъ мисе у овд. католичкой капели и обичны посѣта, пуцали су съ града и многобројни топови.

— Високо земальско правительство изволило е одобрити едну сталну суму одъ 10.000 талира годиш. на изображенѣ сръбски синова у странимъ земляма, и то 7500 тал. за науку и 2500 за занате; и одъ едне и друге струке уче се већъ многи на страни, но послаће се јошъ садъ 11 младѣна на изученѣ наука и 3—4 на занате.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Данцига являю подъ 29. пр., да се главна флота енглеска кодъ Свиаборга скупила у намѣри, као што кажу, да исто мѣсто овы дана почне бомбардирати.

— Съ бойногъ поля у Крилу нема ништа новогъ, но свакій мисли, да су 3. тек., као на данъ наполеонскій, Французи са саюзницима што важно и велико учинили.

— Изъ Атине подъ 22. пр. являю, да ће се министерство мѣняти; Калергисъ ће по свой прилици скоро пасти, па за њимъ и Маврокордатъ. Калергису е краљ забраніо, у дворъ долазити. Кажу, да су се посланици аустрійскій, прускій и баварскій яко на Калергиса изузели, и да су у скупу предсѣдателью министерства, Маврокордату, ишли и захтѣвали одпустъ Калергиса изъ министерства. Баварскій посланикъ рекао е, ако тимъ путемъ краљу као баварскомъ принцу удовлетвореня nebude, да ће онъ приватно удовлетвореня наћи. Маврокордатъ послао е одма еданъ парибродъ по францускомъ посланика, кои садъ није у Атине, и оће одъ нѣга да тражи савѣта.

— Ендепантану пишу изъ Мадрида одъ 23. пр. У министеріалной сѣдници заключено е, да Шпаньолска у саюзъ са западнимъ силама ступи, и то одма съ помоћномъ войскомъ одъ 25.000 людій за Крымъ. Министри су свое заключенѣ већъ исто вече посланицима францускомъ и енглескомъ званично саобштили. Они ће морати ово свое заключенѣ предъ кортесима оправдати и нужне новчане помоћи за ову експедицію текъ тражити, па ако кортеси ово неодобре, послаће ѿ правительство кућама и сазваће друге кортесе.

— И Царигр. Журналъ признае садъ, да Шамилъ јошъ није на Русе ударіо, и да нимало неотезава Русима обсаду Карса, но нада се, да ће се Карсѣ самъ моћи противъ Руса држати.

— Аустрійско паробродско друштво прави садъ 12 савнимъ цитко ватајући пароброда, тако, да ће и по найманьой води моћи съ њима преко Ђердапа возити.

Течай новаца: среб. 118%; дук. 5 фор. 30 кр. банкн.